

Artikel bankensector

September 2023

Sterke fundamenten houden banken solide

Omvallen diverse banken wakkerde angst aan onder beleggers

Nadat eind maart van dit jaar Silicon Valley Bank (SVB) en in het kielzog daarvan een aantal andere Amerikaanse banken omviel, ging er een siddering door de financiële markten. Niet verwonderlijk omdat de wereldwijde kredietcrisis in 2008 zijn oorsprong had in de Verenigde Staten.

Hoewel de oorzaak meer uit de hoek van teveel genomen risico's bij hypotheekverstrekking kwam, raakten toen veel banken in de problemen en verspreidde de kredietcrisis zich als een olievlek steeds verder. De recente ontwikkelingen bij de Amerikaanse banken wakkerden de vrees aan voor meer stress in de bankensector en zorgden ervoor dat het vizier ook naar probleembanken in Europa verschoof. Dit zorgde er uiteindelijk voor dat de al veel geplaagde Zwitserse bank Credit Suisse overgenomen moest worden door branchegenoot UBS. Donkere wolken pakten zich samen op de financiële markten sinds de faillissementen van de diverse Amerikaanse regionale banken en de redding van Credit Suisse. Weliswaar zijn de problemen in de bankensector niet meteen vergelijkbaar met de kredietcrisis in 2008, maar dat neemt niet weg dat banken weer in zwaar weer terecht kunnen komen door de uiteenlopende risico's die nog steeds op de loer liggen. Dit riep de analysevraag op of recente problemen daadwerkelijk aanleiding moeten geven voor zorgen omtrent de bankensector.

Problemen bij diverse Amerikaanse banken en Credit Suisse dienen als wake-up call

Verantwoordelijke fakkeldrager voor het aanwakkeren van de angst over de gezondheid van de banken was SVB, een middelgrote bank die snel kon groeien door de zoektocht naar rendement en de lage renteomgeving. Veelal werden kredieten verstrekt aan tech-startups in Silicon Valley, die hun spaargelden in groten getale bij de bank stalden. Vervolgens investeerde SVB in veilig geachte staatsobligaties tegen een lage rente. Echter, door de sterk gestegen rente moesten deze obligaties sterk afgewaardeerd worden. Tegelijkertijd trokken spaarders zich in rap tempo terug, als gevolg van het verslechterde investeringsklimaat en economische omgeving voor de tech-startups. Om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen moest SVB noodgedwongen de obligatieportefeuille met verlies van de hand doen. Hierdoor ontstond een kapitaalstekort dat een ongekend snelle kettingreactie ('bank run') op gang bracht en de bank dwong plotsklaps haar deuren te sluiten.

Aan de andere kant van de oceaan raakte vlak daarna de beurskoers van Credit Suisse in een glijvlucht. Na meerdere jaren van wanpraktijken, witwaszaken en andere schandalen zorgde het weigeren van een kapitaalsinjectie door grootaandeelhouder Saudi National Bank voor de genadeklap op de beurs. Ondanks de uitgeworpen reddingsboei door de Zwitserse centrale bank was het tij niet meer te keren om de noodlijdende bank overeind te houden en dwongen de autoriteiten af dat Credit Suisse door UBS zou worden ingelijfd, met overheidssteun van 101 miljard euro. Daarna bleven financiële markten nog wekenlang onrustig. Ook bij a.s.r. Vermogensbeheer riepen de ontwikkelingen de vraag op of meer banken snel onderuit kunnen gaan door soortgelijke problemen. Opnieuw werd het belang onderstreept van het scherp in de gaten houden van de 'fundamentals' van banken.

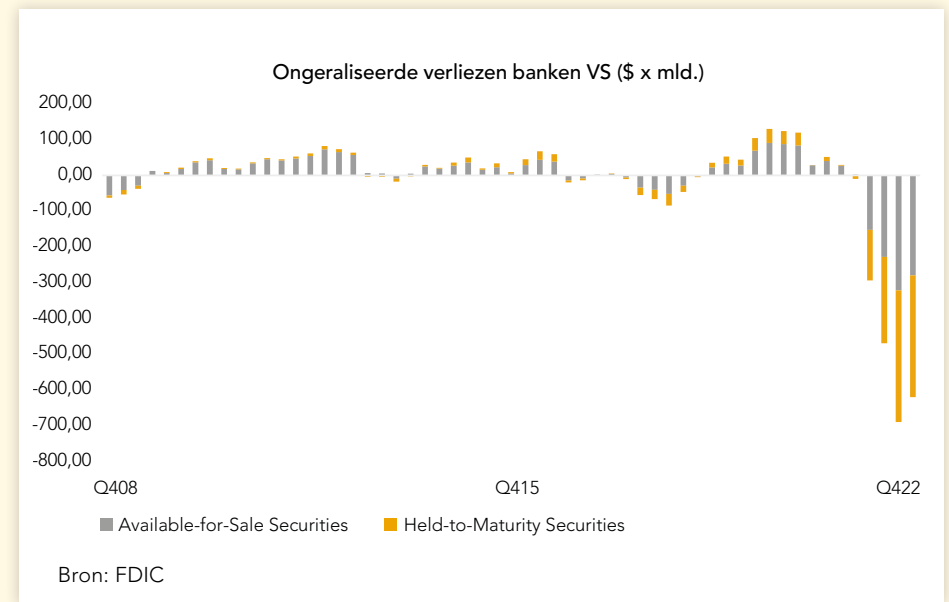

Sterk gestegen rente vergroot risico op 'bank run'

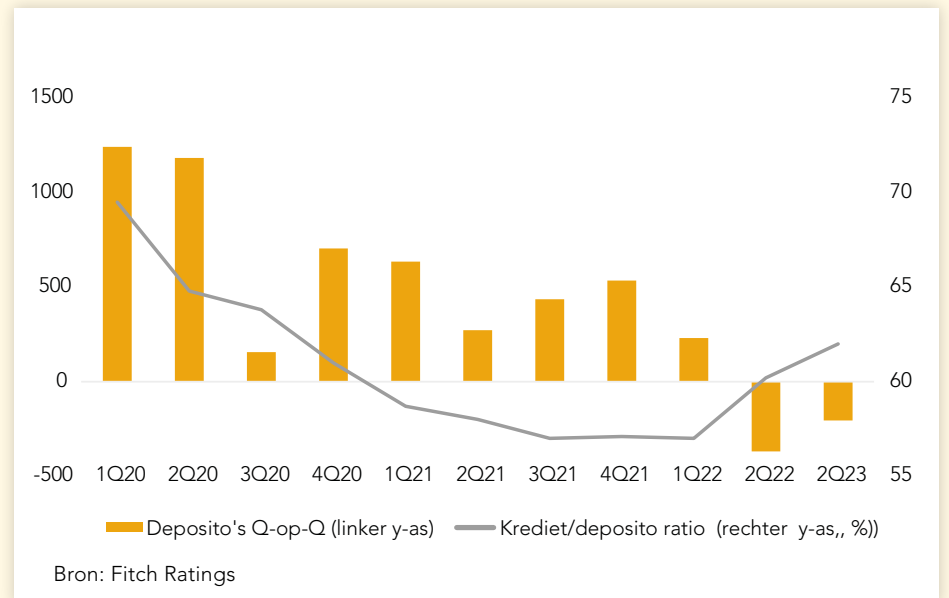
Door gestegen rentes waren per het vierde kwartaal van 2022 de ongerealiseerde verliezen van 722 regionale banken in de VS zeer sterk opgelopen (figuur 1). Ter illustratie: SVB had een substantiële vastrentende portefeuille van 55% van de totale activa, met maar liefst circa 90% ongerealiseerde verliezen tegenover 90% onverzekerde spaargelden. Risico's in de bankensector zijn momenteel het grootst in de VS vanwege mogelijk domino-effect door de hoeveelheid kleinere banken die tot nu toe al is omgevallen en de teruggelopen deposito's (figuur 2). Overigens is het risico bij de grote Amerikaanse banken nog steeds beperkt door de in het algemeen hoge winstgevendheid en comfort gevende solvabiliteitsontwikkeling.

Kapitaalratio's van Europese banken zijn goed bestand tegen een bijstelling voor ongerealiseerde verliezen (figuur 3). Daarnaast hebben Europese banken, ondanks een enigszins dalende trend, nog altijd een relatief gunstige verhouding tussen leningen en deposito's. Belangrijke constatering is dat de gemiddelde Europese bank het wegvloeiën aan spaargelden kan weerstaan voordat geforceerde verkoop van activa met ongerealiseerde verliezen nodig is. Bovendien hebben de meeste Europese banken het leeuwendeel van hun spaargelden bij particulieren uitstaan (figuur 4).

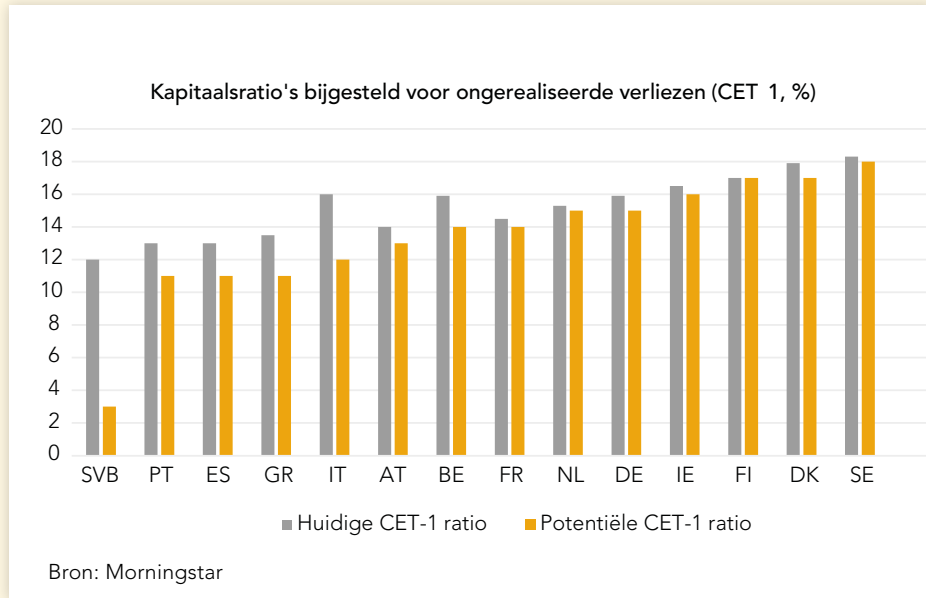
Figuur 1: Ongerealiseerde verliezen VS zeer sterk opgelopen vanaf eind 2022

Figuur 2: In de VS nemen tijdens de pandemie opgebouwd spaarpotten weer af en is de krediet/deposito ratio ongunstiger geworden

Figuur 3: Voor ongerealiseerde verliezen bijgestelde kapitaalsratio's van Europese banken zijn duidelijk veerkrachtiger dan bijvoorbeeld bij de Amerikaanse Silicon Valley Bank het geval was

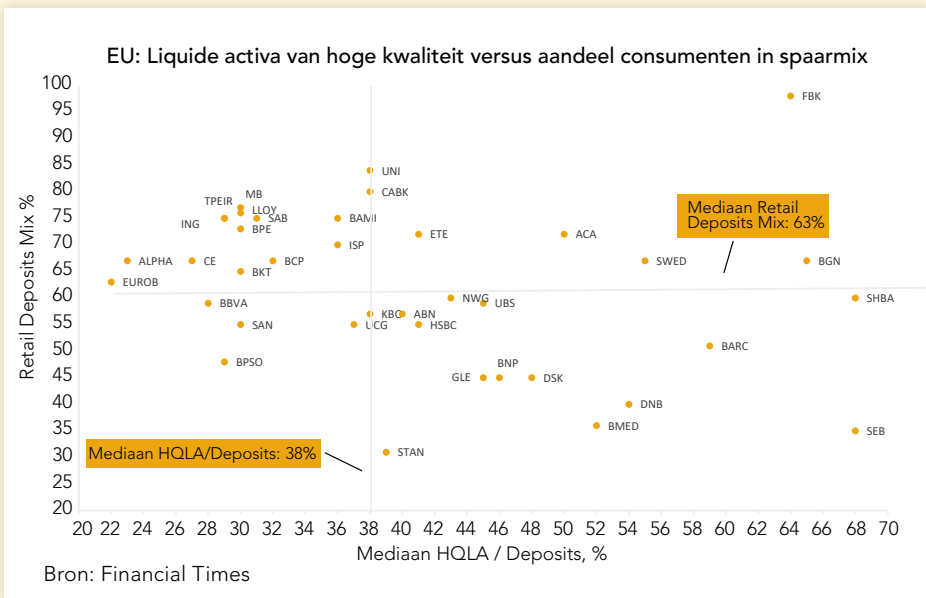

Analyse en monitoring bankensector blijft belangrijk voor tijdig onderkennen van risico's

In het algemeen is de bankensector nog steeds robuust, met name gezien de gemiddeld hoge solvabiliteitsniveaus en comfortabele liquiditeitsontwikkeling. Nadat de storm weer is gaan liggen, kunnen we dan ook met een gerust hart de conclusie trekken dat de problemen in de bankensector met name werden ingegeven door angst in plaats van een waarneembare verslechtering in fundamentele indicatoren. Wel is in het afgelopen halfjaar pijnlijk aan het licht gekomen dat sociale media en online banking het liquiditeitsrisico hebben versterkt. Iedere bank kan in theorie het slachtoffer worden van een 'bank run', ondanks een sterke solvabiliteit en goede liquiditeitspositie.

Door het recent omvallen van enkele Amerikaanse regionale banken en de Zwitserse bank Credit Suisse werd de potentiële kwetsbaarheid van banken aangetoond. Doorgaans materialiseert het risico zich vooral als liquiditeitsrisico. Banken met een slechte reputatie, bijvoorbeeld door juridische claims en veelvuldig opgelegde boetes, gecombineerd met slechte winstgevendheid zijn het meest kwetsbaar hiervoor. Ook kwetsbaar zijn banken met een lage krediet/deposito-ratio en hogere commercieel vastgoedallocaties of andere categorieën leningen met mogelijk verborgen verliezen. In dit licht is het van groot belang om olopende risico's in de portefeuille van bankobligaties op tijd te filteren door middel van een periodieke fundamentele analyse van de gehele bankensector als eerste signaleringsfunctie en in een continue analyseproces op naamniveau, al dan niet ingegeven door het inregelen van additionele veiligheidswaarborgen ('early warning tools').

Figuur 4: Europese banken kunnen 'outflows' spaargelden met beperkt verlies dekken

α.s.r. vermogensbeheer

Archimedeslaan 10

3584 BA Utrecht

www.asrvermogensbeheer.nl

ASR Vermogensbeheer N.V. - KvK 30227237 Utrecht

53926_0923